

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 162/2020-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. apríla 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKČNÝ ČERNOBÝ ŠTÍP], [REDAKČNÝ ČERNOBÝ ŠTÍP], [REDAKČNÝ ČERNOBÝ ŠTÍP], zastúpeného advokátkou JUDr. Emíliou Korčekovou, advokátska kancelária, Malacká cesta 5680/2B, Pezinok, vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Cdo 11/2019 a jeho uznesením z 25. septembra 2019, čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 124/2017 a jeho rozsudkom zo 14. júna 2017 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 22 C 246/2004 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKČNÝ ČERNOBÝ ŠTÍP] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Argumentácia ústavnej sťažnosti

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 31. decembra 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Cdo 11/2019 a jeho uznesením z 25. septembra 2019, čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 124/2017 a jeho rozsudkom zo 14. júna 2017 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 22 C 246/2004.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že v konaní vo veci ochrany osobnosti vedenom okresným súdom pod sp. zn. 22 C 246/2004 od 8. marca 2004 (pôvodne vedenom Okresným súdom Pezinok) bol sťažovateľ v postavení žalobcu.

3. Rozsudkom okresného súdu č. k. 22 C 246/2004-276 z 12. decembra 2016 bola žaloba sťažovateľa o ochranu osobnosti proti žalovanému [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaný“) zamietnutá, pričom žalovanému náhrada trov konania nebola priznaná.

4. Na základe odvolania sťažovateľa rozsudkom krajského súdu č. k. 6 Co 124/2017-300 zo 14. júna 2017 bol rozsudok okresného súdu potvrdený.

5. Napokon uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 11/2019 z 25. septembra 2019 bolo dovolanie sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu odmietnuté.

6. Sťažovateľ v podanom odvolaní zo 14. februára 2017 namietal, že mu postupom a rozhodnutím okresného súdu bola zásadným spôsobom odňatá možnosť riadne konať pred súdom a zásadným spôsobom bolo porušené jeho právo na spravodlivé súdne konanie. Preto bolo povinnosťou krajského súdu ex offo vykonať ústavne konformný prieskum prvostupňového konania a spoľahlivo ustáliť otázku prípustnosti (správne má byť zrejme dôvodnosti, pozn.) odvolania. Okresný súd (ale ani predtým Okresný súd Pezinok) nevyzval sťažovateľa na odstránenie vady žaloby v zmysle § 43 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (teraz § 129 Civilného sporového poriadku). Z obsahu žaloby bolo spoľahlivo preukázané, že vzhľadom na okolnosti prípadu žalovaný subjekt mal byť správne označený ako Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, resp. Slovenská republika, v zastúpení Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky. Inými slovami, žaloba podľa ustanovenia § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, resp. podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“), a to pre nesprávny úradný postup podľa § 9 ods. 1, nemohla smerovať voči osobe žalovaného ako sudcu Okresného súdu Pezinok. Poučovacia povinnosť bola daná o to viac, že sťažovateľ nebol zastúpený advokátom, a mal byť preto v zmysle ustanovenia § 43 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku vyzvaný v primeranej lehote vady žaloby odstrániť.

7. Nesplnenie poučovacej povinnosti malo za následok, že sťažovateľovi bola odňatá možnosť riadne konať pred súdom, čo znamená porušenie jeho označených práv podľa ústavy, listiny a dohovoru. S uvedeným pochybením okresného súdu sa dôsledne nevysporiadal ani krajský súd, ale ani najvyšší súd.

8. Ak okresný súd žalobu sťažovateľa zamietol pre nedostatok pasívnej vecnej legitímácie žalovaného bez toho, aby sťažovateľa predtým ústavne konformne poučil podľa § 43 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, a bez toho, aby ho vyzval na odstránenie vady žaloby, potom jeho rozsudok spočíva aj na nesprávnom právnom posúdení veci,

a sťažovateľ preto opodstatnene uplatnil v dovolaní jeho prípustnosť nielen podľa § 420 písm. f), ale aj podľa § 421 ods. 1 písm. c) Civilného sporového poriadku.

9. Náležitosti žaloby v čase začatia konania upravovalo ustanovenie § 42 a § 79 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku. Zo žaloby muselo byť zjavné, ktorému súdu je určená, kto ju podáva, ktorej veci sa týka a čo sleduje a musela byť podpísaná a datovaná. Musela tiež obsahovať presné označenie účastníkov konania, a pokiaľ ním bol štát, žalobca bol povinný označiť ho uvedením jeho názvu a názvu príslušného štátneho orgánu, ktorý za štát mal konať. Samotný procesný predpis ale nestanovil presnú štruktúru žaloby a nedával základ pre jej prísne formalistické poňatie. Práve naopak, zdôrazňoval, že každé podanie (vrátane žaloby) je súd povinný posudzovať podľa jeho obsahu, čo znamená, že označenie účastníkov konania nemuselo byť zreteľne oddelené od ďalších častí žaloby a nemuselo mať ani určitú predpísanú formu (formálnu úpravu). Iba zo žaloby ako celku muselo byť zjavné, kto ju podáva a proti komu smeruje. V prípade, že toto označenie účastníkov dostatočne zrejmé (jasné, zrozumiteľné) nebolo alebo bolo neúplné a žalobca túto vadu sám neodstránil, súd mal v rámci poučovacej povinnosti postupom podľa § 43 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku vyzvať žalobcu (v danom prípade sťažovateľa) na odstránenie vady žaloby spočívajúcej v nezrozumiteľnosti s tým, že zároveň uvedie, ako treba opravu, resp. doplnenie vykonať.

10. V rozhodnutiach sp. zn. 4 Cdo 193/2009, sp. zn. 4 Cdo 64/2011, sp. zn. 6 Cdo 149/2011 a sp. zn. 2 Cdo 48/2017 sa najvyšší súd priklonil k názoru, že pokiaľ z odôvodnenia žaloby vyplýva, že žalobca vyvodzuje uplatnený nárok zo zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci podľa zákona č. 514/2003 Z. z., z ktorého vyplýva, že zodpovedným subjektom je štát, ale ako žalovaného označí štátny orgán oprávnený v mene štátu konať, v takomto prípade ide o zjavný logický rozpor žaloby, ktorý má za následok jej nezrozumiteľnosť, čím vzniká súdu povinnosť žalobcu poučiť a vyzvať ho na odstránenie tejto vady jeho žaloby.

11. Ďalej sťažovateľ namieta, že sa nevykonalo dokazovanie v zmysle jeho návrhu z 26. októbra 2015. V uvedenom podaní sťažovateľ navrhol vypočutie 6 menovite

označených svedkov s tým, že ich adresy sa dajú zistiť z trestného spisu Okresného súdu Pezinok sp. zn. 1 T 56/03, ktorý navrhol na ten účel pripojiť. Sťažovateľ tvrdil, že zo strany žalovaného nešlo o „poučovanie“ v pravom slova zmysle, ale o vyhrážanie sa sťažovateľovi, prejedikovanie rozhodnutia tvrdeniami, že sťažovateľ je vinný, že žalovaný bude rozdávať palety a že sťažovateľa odsúdi na viac ako 5 rokov odňatia slobody. Žalovaný v skutočnosti konal podľa názoru sťažovateľa praktikami neprípustného excesu. Trestný poriadok takéto „vyhrážky“ a prejedikovanie rozhodnutia nedefinuje ako poučovaciu povinnosť.

12. Okrem toho sťažovateľ namieta, že konanie vedené všeobecnými súdmi trvalo ako celok (nie vinou sťažovateľa) extrémne dlho, a to od 8. marca 2004 až do 30. októbra 2019 (deň doručenia dovolacieho uznesenia najvyššieho súdu), teda viac ako 15 rokov a 7 mesiacov, čo je z ústavnoprávneho hľadiska neprijateľné. Vo veci dvakrát zasahoval v prospech sťažovateľa ústavný súd (nálezom č. k. IV. ÚS 161/2013-27 z 20. júna 2013 a nálezom č. k. III. ÚS 689/2016-30 z 28. februára 2017), a preto táto vec nepotrebuje ďalší komentár. Navyše, prvý rozsudok okresného súdu č. k. 22 C 246/2004-196 zo 7. mája 2014 bol vynesený bez zabezpečenia osobnej účasti sťažovateľa v dôsledku jeho nezákonného pobytu vo väzbe a bol zrušený uznesením krajského súdu č. k. 7 Co 71/2015-220 z 28. mája 2015, čím došlo k predĺženiu stavu právnej neistoty sťažovateľa, stavu utrpenia, psychického strádania a bezmocnosti voči svojvôli okresného súdu.

13. Sťažovateľ tiež namieta, že so spisom okresného súdu sp. zn. 22 C 246/2004 nakladal „závadový“ sudca [REDAKOVANÉ] (bývalý policajt – podpredseda okresného súdu), ktorý podľa stanoviska Súdnej rady Slovenskej republiky z 27. novembra 2019 spáchal disciplinárne previnenie spočívajúce v spolupráci s organizovaným zločinom (pozri aktuálny case mafiána [REDAKOVANÉ]).

14. Na podklade nahliadnutia do spisu sp. zn. 22 C 246/2004 dňa 13. decembra 2019 existuje dôvodné podozrenie, že zákonná sudkyňa [REDAKOVANÉ] vypracovala vyjadrenie k sťažnosti sp. zn. Spr 3787/2016 adresované [REDAKOVANÉ].

skôr ako 12. decembra 2016 rozhodla rozsudkom a predstierala, že vyjadrenie vypracovala a podpísala až 16. decembra 2016. Toto vyjadrenie doručila osobne do podateľne okresného súdu 12. decembra 2016 pred pojednávaním a rozhodnutím vo veci samej. Vedela teda pred pojednávaním 12. decembra 2016, že návrhy na doplnenie dokazovania zamietne, ako aj to, ako rozhodne. Z pojednávania sa takto stala nedôstojná fraška na úkor spravodlivosti, hoci z obsahu spisu sudkyňa mala a musela vedieť, že postupom okresného súdu bola sťažovateľovi odňatá možnosť riadne konať pred súdom. „Prekvapivo“ odrazu zmenila „podmienky a pravidlá hry“, keď po niekoľkých dožiadaniach Okresnému súdu Bratislava III odmietla vykonať dôkaz pripojením spisu sp. zn. 1 T 56/03 dokumentujúceho konanie žalovaného voči sťažovateľovi formou neprípustného excesu (vrátane osobnej prehliadky kufríka sťažovateľa a v ňom obsiahnutých jeho písomností bez súdneho príkazu, teda zneužitím práva formou excesu).

15. Sťažovateľ potom namieta, že sa najvyšší súd nevysporiadal dôsledne s dovolacou námietkou, podľa ktorej bol odňatý zákonnému sudcovi, keďže na okresnom súde konali a rozhodovali sudcovia [REDACTED] [REDACTED] a [REDACTED] [REDACTED] bez splnenia zákonných podmienok, teda bez osvedčenia v spise o dôvode zmeny zákonného sudcu rozhodnutím predsedu okresného súdu, resp. zmenou rozvrhu práce, bez vykonania náhodného výberu počítačom.

16. Napokon sťažovateľ namieta, že najvyšší súd sa nevysporiadal dôsledne s jeho tvrdením, že nebol krajským súdom v primeranej lehote 5 dní vopred elektronicky upovedomený na mailovú adresu [REDACTED] o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku krajského súdu 14. júna 2017, hoci uplatnil výhradu na doručovanie písomností súdom elektronicky ešte za účinnosti ustanovenia § 45 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku. Poukazuje pritom na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Obdo 26/2017 z 31. mája 2018 v obdobnej veci.

17. Sťažovateľ požaduje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo [REDACTED] na súdnu ochranu a inú právnu ochranu a na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny

základných práv a slobôd, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, právo na účinný opravný prostriedok pred vnútroštátnym súdom podľa čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a vydaním uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č.k. 1Cdo/112019 z 25.09.2019 porušené boli.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č.k. 1Cdo/11/2019 z 25.09.2019 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva úhradu trov právneho zastúpenia v sume 326,66 Eur, ktorú je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Emília Korčeková do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Základné právo [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu a inú právnu ochranu a na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd vydaním potvrdzujúceho rozsudku Krajského súdu v Bratislave č.k. 6Co/124/2017-300 z 14.06.2017 porušené boli.

5. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave č.k. 6Co/124/2017-300 z 14.06.2017 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

6. [REDAKOVANÉ] priznáva úhradu trov právneho zastúpenia v sume 326,66 Eur, ktorú je Krajský súd v Bratislave povinný vyplatiť na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Emília Korčeková do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

7. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní č.k. 22C 246/2004 porušené boli.

10. Okresnému súdu Bratislava I prikazuje, aby v konaní vedenom pod č.k. 22C 246/2004 konal bez zbytočných prietáhov .

11. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 15.000,- Eur, ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný mu vyplatiť do 2 mesiacov od právoplatnosti nálezu.

12. [REDAKOVANÉ] priznáva náhradu trov konania v sume 326,66 Eur, ktorú je Okresný súd Bratislava I povinný zaplatiť na účet advokátky JUDr. Emília Korčeková do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.“

II.

Skutkový stav veci

18. Z rozsudku okresného súdu č. k. 22 C 246/2004-276 z 12. decembra 2016 (z jeho prvej a poslednej strany, keďže iba tieto predložil sťažovateľ ústavnému súdu, pozn.) vyplýva, že ním bola zamietnutá žaloba sťažovateľa proti žalovanému o ochranu osobnosti. Rozsudok bol sťažovateľovi podľa rukou písanej poznámky doručený 6. februára 2017.

19. Z rozsudku krajského súdu č. k. 6 Co 124/2017-300 zo 14. júna 2017 vyplýva, že ním bol potvrdený rozsudok okresného súdu č. k. 22 C 246/2004-276 z 12. decembra 2016.

Podľa konštatovania krajského súdu okresný súd žalobu sťažovateľa požadujúcu, aby sa žalovaný vo vymenovaných denníkoch verejne ospravedlnil sťažovateľovi za neetické vyhrážky na jeho adresu z 11. februára 2004, zamietol s tým, že žalovaný nie je v spore vecne pasívne legitimovaný, keďže k tvrdenému zásahu do osobnostných práv sťažovateľa malo dôjsť v rámci postupu žalovaného ako sudcu pri výkone súdnej moci.

Podľa ďalšieho konštatovania krajského súdu sťažovateľ v podanom odvolaní (požadujúcom zrušenie rozsudku okresného súdu a vrátenie veci na ďalšie konanie) namietol porušenie jeho procesných práv, keďže nebol oboznámený s obsahom výsluchu žalovaného, nemohol sa k nemu vyjadriť, navrhnúť jeho prípadný dodatočný výsluch s možnosťou klásť mu otázky vo vzťahu k excesu žalovaného spočívajúceho v ponižujúcom správaní voči sťažovateľovi. Nedošlo ani k pripojeniu spisu Okresného súdu Pezinok sp. zn. 1 T 56/03 a k výsluchu ním navrhovaných svedkov. Vytkol tiež, že zákonná sudkyňa sa 12. decembra 2016 netajila potrebou urýchlene rozhodnúť ešte predtým, ako ústavný súd rozhodne o ústavnej sťažnosti podanej sťažovateľom.

Podľa názoru krajského súdu tvrdeného neoprávneného zásahu do osobnostných práv sťažovateľa sa mal žalovaný dopustiť ako zákonný sudca v trestnej veci vedenej proti

sťažovateľovi ako obžalovanému Okresným súdom Pezinok pod sp. zn. 1 T 56/03. Dňa 11. februára 2004 za prítomnosti obhajcu a svedkov obžaloby mal žalovaný prezentovať svoje názory o vine sťažovateľa v tom zmysle, že „*ak sa nedostaví na nadchádzajúce hlavné pojednávanie, tak na neho vydá zatykač, resp. ak bude PN a nedostaví sa na pojednávanie 25.03.2004, tak zariadi eskortu žalobcu do Vojenskej nemocnice v Trenčíne na jeho náklady*“. Okresný súd na základe uvedeného dospel k záveru, že žaloba nie je vo vzťahu k žalovanému podaná dôvodne, keďže žalovaný nevystupoval v trestnom konaní vo vzťahu k sťažovateľovi v postavení fyzickej osoby, ale v postavení sudcu, ktorý je v osobitnom vzťahu k štátu. Krajský súd sa s týmto názorom okresného súdu stotožňuje a dodáva, že konanie žalovaného ako predstaviteľa súdnej moci vo vzťahu k sťažovateľovi bolo konaním orgánu verejnej moci, ktorý rozhodoval o právach a povinnostiach (resp. o tom, či došlo k spáchaniu trestného činu, ako aj o tom, kto ho spáchal), pričom jeho rozhodnutia sú štátnou mocou vynútiteľné. Je preto zrejmé, že medzi sťažovateľom a žalovaným nedošlo k vzniku občianskoprávneho vzťahu založeného na normách súkromného práva, ale išlo tu o verejnoprávny vzťah medzi sťažovateľom ako procesnou stranou trestného konania a orgánom činným v trestnom konaní, za ktorý v zmysle Trestného poriadku účinného do 31. decembra 2005 bolo treba považovať aj všeobecný súd.

Vo vzťahu k tvrdenému zásahu do osobnostných práv sťažovateľa treba uviesť, že z obsahu namietaných výrokov žalovaného (o ktorých sa sťažovateľ mal dozvedieť prostredníctvom tretích osôb) je zrejmé, že nešlo o protiprávny zásah. Pôvodca zásahu (orgán činný v trestnom konaní) len využil svoje zákonné oprávnenie. Zásah ani objektívne nebol spôsobilý vyvolať negatívne následky týkajúce sa osobnosti sťažovateľa. V tomto smere totiž nie sú rozhodujúce subjektívne pocity sťažovateľa ako dotknutej osoby (vyvolanie dojmu o vine, ohrozenie osobnej slobody), ale objektívne hľadisko. Preto ani neboli naplnené zákonné predpoklady úspešného uplatnenia práva na ochranu osobnosti. Nebolo totiž preukázané, že by zo strany žalovaného došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv sťažovateľa, a nebola preukázaná ani spôsobilosť žalovaného objektívne prívodiť sťažovateľovi ujmu na právach chránených ustanovením § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka.

V ďalšom sa krajský súd zaoberá takými odvolacími námietkami sťažovateľa týkajúcimi sa odňatia možnosti konať pred okresným súdom, ktoré nie sú predmetom podanej ústavnej sťažnosti.

V súvislosti s odvolacou námietkou, podľa ktorej nebol zadovážený spis Okresného súdu Pezinok sp. zn. 1 T 56/03, treba prisvedčiť záveru okresného súdu, podľa ktorého sťažovateľ ako procesná strana v trestnom konaní má právo nazerať do trestného spisu, robiť si z neho výpisy, poznámky a kópie a bolo vecou sťažovateľa, či pre účely splnenia dôkaznej povinnosti (uvedenia adries svedkov, výsluch ktorých navrhol) využije vlastné procesné právo do trestného spisu nahliadnuť. Platí tiež, že vzhľadom na právny záver o nedostatku vecnej pasívnej legitímácie žalovaného bol výsluch navrhovaných svedkov nadbytočný (v rozpore so zásadou procesnej ekonomiky). Platí tiež, že ak strana navrhne výsluch svedka, je povinná zabezpečiť jeho prítomnosť na pojednávaní, pričom o tejto skutočnosti vopred upovedomí súd, ale aj protistranu. Predvolanie svedka súdom je možné len vtedy, ak strana nevie jeho prítomnosť sama zabezpečiť, pričom návrh na výsluch musí obsahovať nielen meno a priezvisko svedka, ale aj adresu, z ktorej ho možno predvolať. Sťažovateľ taký návrh na výsluch svedkov nepodal.

20. Z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 11/2019 z 25. septembra 2019 vyplýva, že ním bolo odmietnuté dovolanie sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 6 Co 124/2017 zo 14. júna 2017.

Podľa konštatovania najvyššieho súdu sťažovateľ vyvodzoval prípustnosť podaného dovolania jednak z ustanovenia § 420 písm. e) a f), ale tiež z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) Civilného sporového poriadku. Podľa názoru sťažovateľa bolo zásadným spôsobom porušené jeho právo na nestranný súd, keďže vo veci sa počas konania vedeného okresným súdom vystriedalo viacero sudcov ([REDACTED]) bez splnenia zákonných podmienok a bez toho, aby boli vybratí počítačom náhodným spôsobom, pričom sťažovateľ sa nemohol k nim riadne a včas vyjadriť. Okrem toho mu bolo nesprávnym procesným postupom znemožnené uskutočňovanie jemu patriacich procesných práv v takej miere, že tým došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivé súdne konanie, a to tým, že si okresný súd nesplnil voči nemu poučovaciu povinnosť podľa § 160 Civilného sporového poriadku. Flagrantnému

porušení práva na súd a na súdnu ochranu sa nevyhol ani krajský súd, lebo súdne písomnosti sťažovateľovi neboli doručované elektronicky na ním uvedenú mailovú adresu, v dôsledku čoho sa (inter alia) nemohol zúčastniť na verejnom vyhlásení rozsudku krajského súdu. Napokon tak okresný súd, ako aj krajský súd vec nesprávne právne posúdili, ich rozhodnutia sú nepreskúmateľné a nie sú racionálne, ale ani konzistentne odôvodnené.

Podľa názoru najvyššieho súdu k tej časti dovolacej argumentácie, v ktorej je vada v zmysle ustanovenia § 420 písm. e) Civilného sporového poriadku vyvodzovaná z toho, že v konaní rozhodoval nesprávne obsadený okresný súd, treba uviesť, že úpravu o tom, koho treba považovať za zákonného sudcu a akým spôsobom možno vykonať jeho zmenu, obsahuje ustanovenie § 3 ods. 3 a 4 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, podľa ktorého zákonným sudcom je sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu na príslušnom súde a bol určený v súlade so zákonom a s rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prejednávanej veci. Zmenu v osobe zákonného sudcu možno vykonať len v súlade so zákonom a s rozvrhom práce. Z obsahu spisu vyplýva, že žaloba bola podaná 8. marca 2004 Okresnému súdu Pezinok. Uznesením krajského súdu sp. zn. 5 NcC 20/2004 z 27. mája 2004 podľa ustanovenia § 12 ods. 1 a 3 Občianskeho súdneho poriadku sa rozhodlo o prikázaní veci okresnému súdu. Podľa potvrdenia elektronickej podateľne okresného súdu z 20. júla 2004 bola vec pridelená na rozhodnutie sudkyňi [REDAKOVANÉ]. Po jej preložení na obchodnoprávne grémium tohto súdu na základe rozvrhu práce na rok 2006 vec prevzala [REDAKOVANÉ]. Po jej odchode z okresného súdu všetky ňou neskončené spisy (v súlade s rozvrhom práce na rok 2008) prevzala ako zákonná sudkyňa [REDAKOVANÉ]. Na základe opatrenia predsedníčky okresného súdu tvoriaceho prílohu k rozvrhu práce na rok 2010 ako dodatok č. 9 boli viaceré spisy v nevybavených veciach súdneho oddelenia 22 C (medzi nimi aj spis sp. zn. 22 C 246/2004) náhodným výberom pridelené zákonnej sudkyňi [REDAKOVANÉ]. Napokon dodatkom č. 19 k rozvrhu práce na rok 2010 boli veci senátu 22 C pridelené náhodným výberom [REDAKOVANÉ], teda zákonnej sudkyňi, ktorá napokon vec aj prejednála a rozhodla. Keďže niet pochýb o tom, že veci senátu 22 C boli pridelené [REDAKOVANÉ] náhodným výberom, sťažovateľ neodôvodnene namieta, že rozhodoval nesprávne obsadený súd. Najvyšší súd preto považuje námietku, podľa ktorej malo dôjsť

k procesnej vade uvedenej v ustanovení § 420 písm. e) Civilného sporového poriadku, za neopodstatnenú.

Pokiaľ sťažovateľ namieta, že mu nesprávnym procesným postupom bolo znemožnené uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, treba uviesť v súvislosti s námietkou neposkytnutia poučenia podľa § 160 Civilného sporového poriadku, že tento zákon pristupuje k rozsahu manudukčnej povinnosti súdu reštriktívne, t. j. rozsah poučovacej povinnosti minimalizuje a limituje ho len na tie procesné práva a povinnosti, pri ktorých to zákon výslovne upravuje. Účelu poučovacej povinnosti v žiadnom prípade nezodpovedá paušálna poučovacia povinnosť o všetkých procesných právach a povinnostiach bez prihliadnutia na to, či ich použitie v konkrétnej situácii prichádza vôbec do úvahy. Podľa ustanovenia § 160 ods. 3 Civilného sporového poriadku manudukčná povinnosť súdu sa nevyžaduje, ak je a) stranou štát, štátny orgán alebo právnická osoba a osoba, ktorá za ňu koná alebo jej zamestnanec, alebo člen, ktorý za ňu koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa alebo fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b) strana zastúpená advokátom, právnickou osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, odborovou organizáciou alebo fyzickou osobou, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa. Sťažovateľ v tejto súvislosti uvádza len všeobecne nesplnenie poučovacej povinnosti podľa ustanovenia § 160 Civilného sporového poriadku. Podľa zistenia najvyššieho súdu poučenie o procesných právach a povinnostiach strán je súčasťou spisu, pričom zo spisu nevyplýva, že by jeho nedoručenie sťažovateľ namietal. Navyše, sťažovateľ tie procesné práva a povinnosti, ktorých realizácia alebo rešpektovanie má základný význam pre kvalitu zabezpečenia a realizáciu základného práva, nijak ani nepomenoval. Navyše, najvyššiemu súdu je známe, že sťažovateľ má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, z ktorého dôvodu poučovaciu povinnosť podľa § 160 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku súd nemá. Preto nedošlo postupom súdu k vylúčeniu sťažovateľa z realizácie žiadneho práva priznaného Civilným sporovým poriadkom.

Za neopodstatnenú treba považovať námietku sťažovateľa týkajúcu sa postupu krajského súdu v súvislosti s verejným vyhlásením jeho rozsudku. Z obsahu spisu je zrejmé, že predseda senátu krajského súdu dal 6. júna 2017 písomný pokyn oznámiť na úradnej

tabuli vyhlásenie rozhodnutia na 14. jún 2017 o 13.05 h v budove krajského súdu č. dverí 62, pričom toho istého dňa sa vyhotovilo oznámenie o termíne verejného vyhlásenia rozhodnutia a toho istého dňa bolo toto oznámenie aj vyvesené na úradnej tabuli krajského súdu. V zápisnici o verejnom vyhlásení rozsudku zo 14. júna 2017 sa výslovne konštatovalo splnenie podmienok pre verejné vyhlásenie rozsudku. Postup krajského súdu bol preto v súlade s ustanovením § 219 ods. 3 Civilného sporového poriadku. Faktická možnosť strany dozvedieť sa o termíne verejného vyhlásenia rozsudku z hľadiska zákonom predpísaného postupu nebola právne významná. Krajský súd nepochybil, keď o tomto termíne neupovedomil sťažovateľa elektronickými prostriedkami, pretože sťažovateľ síce elektronickú adresu uviedol, ale v spise sa nenachádza jeho žiadosť o jeho doručovanie písomností elektronicky, čo je nevyhnutnou podmienkou takéhoto doručovania.

K tvrdeniu sťažovateľa, že rozsudok krajského súdu nie je dostatočne odôvodnený a je arbitrárny, treba predovšetkým pripomenúť, že z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia nemusí odpovedať na každú námietku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam. Len výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje žiadne dôvody alebo neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť zakladajúcu prípustnosť a súčasne aj dôvodnosť dovolania podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku. Najvyšší súd nezistil, že by v danej veci išlo o takýto extrémny prípad vybočenia z medzí ustanovenia § 393 ods. 2 Civilného sporového poriadku.

Pokiaľ sťažovateľ naznačuje aj výhrady k právnym záverom krajského súdu, treba uviesť, že aj v prípade, ak by uvedením ustanovenia § 421 v dovolaní bola bez ďalšieho splnená náležitosť dovolania v zmysle § 428 Civilného sporového poriadku, aj tak by bol daný dôvod na odmietnutie dovolania, a to pre nesplnenie požiadavky vyplývajúcej z ustanovenia § 432 ods. 2 Civilného sporového poriadku, podľa ktorého sa dovolací dôvod vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, ale aj to, v čom nesprávnosť tohto právneho posúdenia spočíva. Nevymedzenie dovolacieho dôvodu spôsobom uvedeným v ustanovení § 432 ods. 2 Civilného sporového poriadku

je dôvodom na odmietnutie dovolania podľa ustanovenia § 447 písm. f) Civilného sporového poriadku.

III.

Relevantná právna úprava a judikatúra

21. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

22. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

23. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

IV.

Predbežné prerokovanie sťažnosti

K postupu a rozsudku krajského súdu

24. Na prerokovanie tej časti ústavnej sťažnosti, ktorá pre porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru smeruje proti postupu krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 124/2017 a jeho rozsudku zo 14. júna 2017, nie je daná právomoc ústavného súdu.

25. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

26. Proti rozsudku krajského súdu bolo prípustné dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok, v dôsledku čoho právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa podľa ústavy, listiny a dohovoru mal najvyšší súd v rámci dovolacieho konania, čím je zároveň v tomto rozsahu vylúčená právomoc ústavného súdu. Treba tiež dodať, že sťažovateľ možnosť podania dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku aj využil.

K postupu a uzneseniu najvyššieho súdu

27. Tú časť ústavnej sťažnosti, ktorá pre porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny, čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru smeruje proti postupu najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Cdo 11/2019 a jeho uzneseniu z 25. septembra 2019, treba považovať sčasti za zjavne neopodstatnenú a sčasti za neprípustnú.

28. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti

medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

29. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

30. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

31. Podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie ústavnej sťažnosti pre jej neprípustnosť, ak sťažovateľ preukáže, že nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

32. Sťažovateľ predovšetkým namieta, že v rozpore s ustanovením § 43 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku ho okresný súd nevyzval na odstránenie vady žaloby, ktorá mala spočívať v nesprávnom označení žalovaného subjektu, keďže žaloba o ochranu osobnosti, v ktorej sa namietal nesprávny úradný postup zákonného sudcu, nemala správne smerovať proti zákonnému sudcovi ako fyzickej osobe, keďže tento vykonával v daných súvislostiach sudcovskú moc, a nebol preto vecne pasívne legitimovaný (pozri bod 6 až 10).

33. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ túto námietku neuplatnil ani v odvolaní zo 14. februára 2017 podanom proti rozsudku okresného súdu, ale ani v dovolaní z 9. septembra 2017 podanom proti rozsudku krajského súdu. Kým v odvolaní sa porušením poučovacej povinnosti zo strany okresného súdu vôbec nezaoberal, zatiaľ v dovolaní síce vytýkal porušovanie poučovacej povinnosti, avšak iba vo vzťahu k ustanoveniu § 160 Civilného sporového poriadku vo všeobecnej rovine, nie teda v súvislosti s tou konkrétnou skutočnosťou, ktorú teraz namieta v ústavnej sťažnosti.

34. Za uvedeného stavu vzhľadom na už citované ustanovenie § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde treba túto námietku považovať za neprípustnú. Sťažovateľ síce odvolanie, ako aj dovolanie podal, ale uvedenú námietku v týchto opravných prostriedkoch neuplatnil. Preto možno konštatovať, že hoci po formálnej stránke vyčerpal právne prostriedky priznané mu zákonom na ochranu jeho označených práv, v skutočnosti (z materiálneho hľadiska vzaté) tak neurobil. Treba ešte poznamenať, že sťažovateľ ani len netvrdil (tým menej preukazoval), že námietku v odvolacom a dovolacom konaní neuplatnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa. V dôsledku tejto skutočnosti neprichádzal preto do úvahy ani prípadný postup ústavného súdu v zmysle ustanovenia § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

35. Ďalej sťažovateľ namieta, že sa nevykonalo dokazovanie v zmysle jeho dôkazného návrhu z 26. októbra 2015. Požadoval vypočutie menovite označených svedkov s tým, že ich adresy vyplývajú z trestného spisu Okresného súdu Pezinok, ktorý na ten účel navrhol pripojiť. Výsluchom svedkov chcel preukázať, že zo strany žalovaného

nešlo o zákonom predpokladané poučovanie, ale o konanie majúce charakter excesu (pozri bod 11).

36. Ústavný súd konštatuje, že s uvedenou námietkou sa najvyšší súd vo svojom uznesení veľmi podrobne zaoberal a presvedčivým spôsobom vysvetlil, že sťažovateľovi nič nebránilo, aby sám do spisu Okresného súdu Pezinok nahliadol (ako strana trestného konania), získal odtiaľ potrebné údaje o adresách navrhovaných svedkov a tieto okresnému súdu uviedol tak, aby jeho dôkazný návrh bol úplný a realizovateľný. Okrem toho označil najvyšší súd výsluch týchto svedkov aj za bezpredmetný vzhľadom na konštatovaný nedostatok vecnej pasívnej legitímácie žalovaného. Táto skutočnosť aj bez ďalšieho sama osebe postačovala na zamietnutie žaloby.

37. Z pohľadu ústavného súdu treba zdôrazniť, že sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti s podrobnou argumentáciou najvyššieho súdu nijako konkrétne nepolemizuje, pretože iba opakovane konštatuje, že jeho dôkazné návrhy neboli realizované, čím malo dôjsť k porušeniu jeho práv. Za takéhoto stavu ústavný súd nemá relevantné podklady (argumenty) zo strany sťažovateľa, vo svetle ktorých by mohol preskúmať správnosť záverov najvyššieho súdu, ktoré sa inak v žiadnom prípade nejavia ako arbitrárne či zjavne neodôvodnené. Preto v konečnom dôsledku považuje ústavný súd túto námietku sťažovateľa za zjavne neopodstatnenú.

38. Potom sťažovateľ namieta, že zákonná sudkyňa [REDAKOVANÉ] vypracovala vyjadrenie k sťažnosti adresované podpredsedovi okresného súdu [REDAKOVANÉ] skôr, než 12. decembra 2016 rozhodla rozsudkom, pričom predstierala, že vyjadrenie vypracovala a podpísala až 16. decembra 2016, i keď ho osobne doručila do podateľne okresného súdu 12. decembra 2016 pred pojednávaním, na ktorom rozhodla vo veci samej. Preto už pred pojednávaním 12. decembra 2016 vedela, že návrhy na doplnenie dokazovania zamietne, ale aj to, ako rozhodne. V dôsledku tejto skutočnosti sa podľa názoru sťažovateľa z pojednávania stala nedôstojná fraška na úkor spravodlivosti. O týchto skutočnostiach sa sťažovateľ dozvedel nahliadnutím do spisu sp. zn. 22 C 246/2004 dňa 13. decembra 2019. Sťažovateľ ešte dodáva, že so spisom

okresného súdu sp. zn. 22 C 246/2004 nakladal podpredseda okresného súdu, ktorého sťažovateľ považuje za „závadového“ sudcu, ktorý sa podľa stanoviska Súdnej rady Slovenskej republiky dopustil disciplinárneho previnenia spočívajúceho v spolupráci s organizovaným zločinom (pozri bod 13 a 14).

39. V súvislosti s uvedenou námietkou poukazuje ústavný súd na to, že sťažovateľ ju v priebehu prvostupňového, odvolacieho, ale ani dovolacieho konania neuplatňoval. Sťažovateľ sám uvádza, že namietané skutočnosti zistil nahliadnutím do spisu 13. decembra 2019, teda po úplnom skončení konania vedeného v tejto veci všeobecnými súdmi. Pritom ide o také skutočnosti, ktoré boli nepochybne zistiteľné už v čase prvostupňového konania, resp. celkom určite v čase podávania odvolania proti rozsudku okresného súdu. Vychádzajúc zo zásady *vigilantibus iura scripta sunt*, bolo v prirodzenom záujme sťažovateľa starať sa o ochranu svojich práv v primeranom čase, nie teda začať vyvíjať aktivity v tomto smere potom, keď už bolo súdne konanie na všetkých inštanciách právoplatne ukončené.

40 Aj túto námietku treba na základe už uvedeného považovať za neprípustnú a ani s ohľadom na ňu neprichádzal do úvahy postup ústavného súdu podľa ustanovenia § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

41. V ďalšom sťažovateľ namieta, že bol odňatý zákonnému sudcovi, keďže na okresnom súde konali a rozhodovali piati menovite označení sudcovia bez splnenia zákonných podmienok, teda bez osvedčenia v spise o dôvode zmeny zákonného sudcu rozhodnutím predsedu okresného súdu, resp. zmenou rozvrhu práce a bez vykonania náhodného výberu počítačom (pozri bod 15).

42. Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že sťažovateľ túto námietku v odvolaní z 12. decembra 2016 smerujúcom proti rozsudku okresného súdu vôbec neuplatňoval. V dovolaní z 9. septembra 2017 smerujúcom proti rozsudku krajského súdu namietal, že vo veci konali (resp. sa vystriedali) bez splnenia zákonných podmienok až piati sudcovia, pričom neboli vybratí počítačom náhodným spôsobom, k ich osobám sa sťažovateľ nemohol

riadne a včas vyjadriť, namietať ich, a teda nemohol dôsledne realizovať základné právo na zákonného sudcu. Námietku, podľa ktorej v spise nebol osvedčený dôvod zmeny zákonného sudcu rozhodnutím predsedu okresného súdu, resp. zmenou rozvrhu práce, sťažovateľ neuplatnil ani v dovolaní a prvýkrát na ňu poukázal až v ústavnej sťažnosti.

43. Vzhľadom na uvedený stav sa námietka, podľa ktorej v spise nebol osvedčený dôvod zmeny zákonného sudcu rozhodnutím predsedu okresného súdu, resp. zmenou rozvrhu práce, javí ako neprípustná v zmysle zásad vyplývajúcich z už citovaného ustanovenia § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde, pričom ani v tomto prípade neboli splnené podmienky na postup ústavného súdu podľa ustanovenia § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

44. Naproti tomu námietku, podľa ktorej vo veci konali na okresnom súde piati zákonní sudcovia bez splnenia zákonných podmienok a bez náhodného počítačového výberu, treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

45. Najvyšší súd veľmi prehľadne a podrobne uviedol dôvody, ktoré viedli k zmenám v osobe zákonného sudcu, ako aj právne postupy, na základe ktorých boli tieto zmeny realizované.

46. Sťažovateľ bez toho, aby s príslušnými závermi najvyššieho súdu akokoľvek v konkrétnej rovine vecne polemizoval, iba opakovane trvá na námietke, podľa ktorej došlo k porušeniu jeho základného práva na zákonného sudcu. Inými slovami, sťažovateľ neposkytol ústavnému súde nijaké konkrétne protiargumenty, ktorými by sa aspoň pokúšal vyvrátiť závery najvyššieho súdu. Tieto sa z pohľadu ústavného súdu javia ako dostatočné a presvedčivé, nenesú znaky arbitrárnosti a nie sú ani zjavne neodôvodnené.

47. Sťažovateľ napokon namieta, že nebol krajským súdom v lehote najmenej 5 dní vopred elektronicky upovedomený na mailovú adresu o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku krajského súdu 14. júna 2017, hoci uplatnil výhradu na doručovanie písomností súdom elektronicky podľa ustanovenia § 45 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku.

Poukazuje pritom na právny názor vyslovený v uznesení najvyššieho súdu sp. zn. 4 Obdo 26/2017 z 31. mája 2018 v obdobnej veci (pozri odsek 16). Ústavný súd k tomu poznamenáva, že tento právny názor je v rozpore s právnym názorom, ktorý zaujal najvyšší súd v jeho danej veci.

48. Z pohľadu ústavného súdu je potrebné na úvod pripomenúť, že ústavný súd disponuje bohatou a konštantnou judikatúrou k otázke verejného vyhlasovania rozsudkov všeobecných súdov a k otázke upovedomenia verejnosti a sporových strán o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku.

49. V náleze sp. zn. II. ÚS 88/01 z 18. apríla 2002 uviedol, že *„hoci z verejnosti súdneho konania (ako jednej z ústavných a procesných záruk práva na súdnu a inú právnu ochranu) existujú určité výnimky, tieto sa vzťahujú len na súdne pojednávanie, ale nie na verejné vyhlásenie rozsudku. Povinnosť verejného vyhlásenia rozsudku je bezvýnimočná, ako to vyplýva z doslovného znenia čl. 142 ods. 3 ústavy.“*

Ďalej v náleze sp. zn. I. ÚS 121/09 zo 14. júla 2009 (publikovanom v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 54/2009) bolo konštatované, že *„verejné vyhlásenie rozsudku patrí k ústavným princípom právneho štátu. Konštatovanie, že rozsudok bol vyhlásený verejne, predpokladá aktívny postup súdu, t. j. súd musí dať verejnosti najavo, že rozsudok vyhlási.“*

V náleze sp. zn. IV. ÚS 110/03 z 10. septembra 2003 (publikovanom v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 188/2003) bolo vyslovené, že *„aj v prípade, že sa v konaní... podľa zákonnej procesnej úpravy nenariaďuje ústne pojednávania a koná sa v neprítomnosti účastníkov konania..., rozsudok sa vyhlasuje vždy verejne. To predpokladá aj povinnosť všeobecného súdu upovedomiť o takomto konaní účastníkov konania. V zmysle platnej právnej úpravy je prítomnosť účastníka na vyhlásení rozsudku ponímaná ako právo, nie aj ako povinnosť. Je potom iba na účastníkovi, aby sa sám rozhodol, či sa na vyhlásení rozsudku zúčastní alebo nezúčastní.“*

Podľa nálezu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 76/97 z 22. apríla 1998 (publikovaného v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 25/98) *„možnosť súdu rozhodnúť o žalobe bez nariadenia pojednávania daná ustanovením § 250f*

Občianskeho súdneho poriadku neznamená, že súd nemusí o vyhlásení rozsudku upovedomiť účastníkov konania. Účastník konania má právo byť prítomný na vyhlásení rozsudku a len on sa môže rozhodnúť, či sa tohto zasadnutia zúčastní alebo nezúčastní.“

Podľa nálezu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 85/02 z 12. marca 2003 (publikovaného v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 10/2003) „konštatovanie, že rozsudok bol vyhlásený verejne, predpokladá, aby súd dal najavo, že rozsudok vyhlási. Minimálny štandard takéhoto oznámenia predpokladá osobitný postup súdu (aj najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu), ktorý smeruje k verejnosti (informovanie o čase a mieste vyhlásenia rozsudku spôsobom v takomto prípade obvyklým napr. na oznamovacej tabuli súdu, na internetovej stránke súdu) bez ohľadu na to, či pri konkrétnom vyhlásení rozsudku verejnosť právo na prítomnosť využije alebo nie. Ústavná požiadavka verejnosti vyhlásenia rozsudku teda nie je splnená už tým, že samotné vyhlásenie rozsudku prebieha v pojednávacej miestnosti, ktorá je prístupná verejnosti, ak súd pred týmto vyhlásením neurobil úkon navonok smerujúci k oboznámeniu verejnosti s takýmto vyhlásením.“

Napokon podľa nálezu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 252/05 z 22. marca 2006 (publikovaného v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 17/2006) „V dovolacom konaní, v ktorom sa namieta, že jeden z účastníkov nebol predvolaný na vyhlásenie rozsudku súdu prvého stupňa, dochádza spravidla ku kolízii dvoch základných práv, resp. ústavných princípov. Na jednej strane ide o právo na súdnu ochranu v súvislosti so zásadou, podľa ktorej sa rozsudky vyhlasujú verejne (čl. 46 ods. 1 a čl. 142 ods. 3 ústavy), na druhej strane ide o zásadu právnej istoty ako súčasť právneho štátu podľa čl. 1 ods. 1 ústavy. Právo na verejné vyhlásenie rozsudku by bolo iba iluzórne a nemalo by reálny základ, keby všeobecný súd nebol povinný predpísaným spôsobom umožniť účastníkovi konania zúčastniť sa na verejnom vyhlásení rozsudku. Princíp právnej istoty je v procesnom práve vyjadrený inštitútom právoplatnosti rozsudku, ktorý vo svojej podstate znamená, že sporná otázka je právoplatným rozsudkom vyriešená s konečnou platnosťou a so záväznými účinkami. Je povinnosťou dovolacieho súdu zachovať ústavnoprávne relevantnú rovnováhu medzi základným právom na súdnu ochranu v súvislosti s verejným vyhlásením rozsudku súdu prvého stupňa a princípom právnej istoty vyjadreným právoplatným rozsudkom odvolacieho súdu.“

50. Vychádzajúc z citovanej konštantnej judikatúry ústavného súdu je potrebné predovšetkým uviesť, že sťažovateľ nenamieta, že by k verejnému vyhláseniu rozsudku krajského súdu nedošlo. Nenamieta ani, že by verejnosť a strany konania neboli vôbec informované o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku krajského súdu vhodnými prostriedkami (napr. na oznamovacej úradnej tabuli súdu, na jeho internetovej stránke). Namieta naproti tomu, že nebol upovedomený o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku krajského súdu aj špecifickým spôsobom, teda v zmysle ustanovenia § 219 ods. 3 Civilného sporového poriadku aj elektronickými prostriedkami.

51. Mnohorakosť spôsobov, ktorými súdy musia a môžu upovedomovať verejnosť a sporové strany o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku, je odrazom technickej doby, v ktorej žijeme a má priniesť okrem iného čo najväčšiu efektívnosť a hospodárnosť konania. S tým súvisí aj zavedenie súdneho oznamovania miesta a času verejného vyhlásenia rozsudku aj elektronickými prostriedkami.

52. Treba pripomenúť, že do 31. decembra 2011 Občiansky súdny poriadok poznal vo veciach, v ktorých odvolací súd rozhodoval rozsudkom bez nariadenia ústneho pojednávania, oznamovanie miesta a času verejného vyhlásenia rozsudku iba na úradnej tabuli súdu v lehote najmenej 5 dní pred jeho vyhlásením.

53. Pre naplnenie dikcie princípov spravodlivého konania podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 142 ods. 3 ústavy musí byť nepochybné, že došlo k verejnému vyhláseniu rozsudku a že o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku boli verejnosť a strany sporu riadne upovedomené. Riadnym upovedomením sa tu má na mysli preukázanie, že do dispozičnej sféry a vedomia verejnosti a strán sporu sa dostalo oznámenie súdu o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku, a to prinajmenšom spôsobom zákonným, na takéto oznámenie obvyklým a legitímne očakávaným. Naplneniu týchto predpokladov pre ústavne súladný postup súdov pri verejnom vyhlasovaní rozsudkov konvenuje napríklad oznámenie o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku stranám sporu a verejnosti jeho zverejnenie na úradnej tabuli súdu či internetovej stránke súdu.

54. Pokiaľ strana sporu bola o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku oboznámená zverejnením oznámenia na úradnej tabuli súdu či jeho internetovej stránke, avšak nie aj prostredníctvom elektronických prostriedkov, a to napriek tomu, že strana sporu o to požiadala, ide o zjavne nezákonný postup súdu a dochádza tým k odňatiu možnosti strany sporu konať pred súdom a naplneniu prípustnosti dovolania z tohto dôvodu.

55. Takýto nezákonný postup súdu (síce zakladajúci prípustnosť dovolania) však nemusí dosahovať intenzitu porušenia ústavných strán tejto strany sporu. Rozhodujúcou skutočnosťou pre posúdenie ústavnosti takéhoto (zjavne nezákonného) postupu súdu pri oboznamovaní s miestom a časom verejného vyhlásenia rozsudku teda je, či sa do dispozičnej sféry a vedomia strany sporu dostalo v dostatočnom časovom predstihu (v lehote najmenej päť dní) riadne upovedomenie o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku. Inými slovami, rozhodujúce je, či strane sporu vôbec boli oznámené miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku, aj keď nie elektronickými prostriedkami (II. ÚS 169/2019).

56. Z ústavnej sťažnosti nevyplýva, že by krajský súd vôbec neoznámil miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku, t. j. neoznámil ho ani na úradnej tabuli súdu či na internetovej stránke súdu.

57. Nad rámec uvedeného (oznámenie miesta a času verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu a na jeho webovej stránke), súd na požiadavku strany oznámi miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku aj elektronickými prostriedkami (§ 219 ods. 3 posledná veta Civilného sporového poriadku). V napadnutom uznesení sa najvyšší súd vysporiadava i s touto námietkou sťažovateľa tak, že zistil, že *„žalobca síce uviedol elektronickú adresu ale v spise sa nenachádza žiadosť o doručovanie písomnosti elektronicky, čo je nevyhnutnou podmienkou takéhoto doručovania“* (pozri bod 20 poslednú vetu napadnutého uznesenia najvyššieho súdu). Z toho najvyšší súd usúdil, že odvolací súd nepochybil, keď o tomto termíne neupovedomil žalobcu elektronickými prostriedkami.

58. S týmto právnym názorom najvyššieho súdu sťažovateľ polemizuje, ústavný súd však usúdil, že sťažovateľom namietaný nezákonný postup krajského súdu (neoznámenie miesta a času verejného vyhlásenia rozsudku elektronickými prostriedkami) ešte nemusí znamenať porušenie ústavných práv sťažovateľa, a to vzhľadom na intenzitu zásahu do jeho ústavných práv oslabenú tým, že krajský súd oznámil miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku sťažovateľovi a verejnosti na úradnej tabuli, resp. na internetovej stránke súdu.

59. Vzhľadom na uvedené skutočnosti treba túto námietku považovať za zjavne neopodstatnenú.

K postupu okresného súdu

60. Ústavnú sťažnosť v časti namietaného porušenia čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 22 C 246/2004 treba považovať za zjavne neopodstatnenú z dôvodu, že v čase podania ústavnej sťažnosti už nedochádza k namietanému porušeniu označovaného práva.

61. Sťažovateľ v tejto súvislosti namieta, že konanie vedené všeobecnými súdmi trvalo ako celok nie jeho vinou extrémne dlho (viac ako 15 rokov a 7 mesiacov), čo je z ústavnoprávneho hľadiska neprijateľné, pričom až dvoma nálezmi ústavného súdu bolo vyslovené porušenie základného práva sťažovateľa na súdne konanie bez zbytočných prieťahov (pozri bod 12).

62. Pojem zbytočné prieťahy obsiahnuté v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý treba vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98).

63. Ústavný súd konštatuje, že hoci sťažovateľ namieta zbytočné prietahy v rámci súdneho konania ako celku (na všetkých inštanciách), napriek tomu táto časť ústavnej sťažnosti smeruje proti postupu okresného súdu. Jedným dychom treba k tomu dodať i to, že nepochybne v čase podania ústavnej sťažnosti (31. december 2019) predmetné konanie bolo právoplatne skončené.

64. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty. Ústavný súd preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie označeného práva ešte trvalo (napr. I. ÚS 22/01, I. ÚS 77/02, I. ÚS 116/02). Ak v čase, keď došla sťažnosť ústavnému súdu, už nedochádza k namietanému porušovaniu označeného práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú (§ 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde) bez ohľadu na to, z akých dôvodov skončilo toto porušovanie (II. ÚS 139/02).

65. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku nie je opodstatnená ani požiadavka sťažovateľa na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 15 000 €.

66. Berúc do úvahy uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. apríla 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu